

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

C.P. – Inginer minier

I: Vă mulțumim în primul rând că ați participați, că participați la proiectul nostru cultural, este o plăcere pentru noi să vă avem alături de noi, ne puteți spune pentru început numele, data și locul nașterii?

R: CP, născut în 1955.

I: V-ați născut deci într-un orășel minier.

R: Nu-i orășel îi un sătuc o fost ăla.

I: Sătuc să-i spunem, așa.

R: Noi normal ne tragem din, dar după ce s-o făcut CAP acolo, după revoluție, ști, revoluție ... după război, le-o luat la tăți, le-o luat animalele, n-o mai avut din ce trăi, o fost șapte copii.

I: Vă referiți la părinții din partea...

R: Bunici, da. Bunicu s-o întors din război, fratele mai mare care era stăpân de lucru s-o întors mai târziu că o fost în prizonierat și apoi nu o avut unde să lucreze alt undeva, ști. Că amu la CAP s-o înscris prima dată țiganii din capătul satului care nu aveau nici o treabă, nu aveau nici o oaie, nici o vacă, nici nimic, și aieștia se făceau, mergeau câte o săptămână la Văratice la Băiuț, tu ai lucrat la Băiuț?

I: Da.

R: No mereu pe o săptămână, duceau făină, duceau ouă stăteau acolo, pușcau, durmeau acolo pe niște barăci și veneau înapoi că nu o avut de lucru, și apoi pe rând și i-o dus pe toți acolo, ști, pe M l-o dus pe frete-său l-o făcut șofer, pe I l-o făcut lăcătuș, no.

I: Deci vă trageți dintr-o familie cu tradiții în minerit să spunem așa, deci au lucrat părinții în minerit?

R: Da iei o lucrat și unchișul-meu fratele mai mare ăla era cel mai apreciat, nici frații nu puteau să vorbească așa la per tu, ăla o murit repede că o făcut TBC că s-o perforat pe uscat, foarte mult s-o perforat pe uscat atuncea, ști că erau trei într-un front de lucru, era miner, ajutor și vagonetar, vagonetarul mergea cu câte 30 de sfredele afară că era cu cap oțelos, le ascutea și mergeau înăuntru și perforau pe uscat. Când s-o băgat perforajul umed o trebuit să-i lămurească să perforeze cu umedul, ști că ...

I: Da e mai greu.

R: Da până se mai înfunda pe acolo ști și no, apoi o venit pe rând, el o murit de TBC, o murit la 45 de ani cred că 44 da o tras vreo 4 5 ani n-o ieșit din casă, o fost TBC, TBC cu oxigen, cu no Bunicul meu din partea lui mama și ăla o murit tăt așe de TBC pe la vreo 45 de ani, tata, tata la 51 da el o lucrat în suitor, o avut un accident și și-o rupt mâna în mai multe părți și nu o mai putut lucra la mină, ca norocul, da noroc la 51 de ani o murit și eștialalți frații pe rând.

I: Deci speranța de viață foarte scăzută la vechea generație.

R: Păi acolo o fost plin de văduve, și în Cavnic și în zonele astea Ilba, Nistru pe tăt locul era plin de văduve, făceau doi, trei copii care cum patru și apoi o lipeau, luau pensie de urmaș. Că așa o fost vremurile lumea lucra și era conștientă, că și unchieșul ăsta mai mare o fost hanorist, făcea câte două planuri, l-o așteptat cu fanfara afară, i-o dat medalii de alea, mie nu de alea, no o fost un pic ocrotiți în sensul ăsta de nu ceva ieșit din comun.

I: Și-au mâncat sănătatea în subteran.

R: Oioioi, da nici nu știau, nu erau conștienți de faza asta, ști? Erau oameni harnici că și la noi la Baia Sprie și că după ce s-o terminat colectivizarea în '66, '64 când s-o terminat, o făcut trupele astea din Oarța de Sus, Oarța de Jos, Buzești, Asuaj

I: Da, da, da.

R: Șișești, toate astea inclusiv din Sighet am avut, venea din Sighet, eram la opt ceasuri și dormea șoferul acolo, avea loc de dormit, deci lua de pe tot traseul deci o fost lume multă, la Baia Sprie o fost în jur de 3000 de angajați acolo, bine la Flotație o fost vreo opt sute și ceva, după ce s-o terminat pușcăria și aia în '64.

I: Ajungem și acolo imediat, copilăria v-ați petrecut-o în Băiuț, școala?

R: Școala am făcut acolo clasele 1 – 8 după aia liceul în Lăpuș și după aia am făcut facultatea la Petroșani.

I: V-a determinat din familie tradiția din familie să mergeți la Petroșani la minerit?

R: Probabil, da, probabil și asta, deci în sensul că s-o mai dus niște colegi de ai mei apoi ști tu, unu pe altul no apoi mergem, ne-am dus, am ieșit, am făcut, am tras 5 ani pe brânci.

I: Anii de școală v-au pregătit pentru ce avea să urmeze sau o fost numai așa?

R: Nu, nici vorbă, da ce m-o interesat pe mine rezistența materialelor, matematici unu, matematici unu și doi, la matematici unu dintr-o grupă de 31 am luat examenele 5, nu că-i laudă dar așa o fost 5 restul în rere, și era un profesor la Geologie unu Își la ăla rămâneau câte 5 dintr-o grupă, pe ăla l-o transferat de la Ploiești și, l-o prins cu ceva cioace și, era deștept și l-o transferat la Geologie și ăsta cădea la greu ca să îl deie înapoi că el era bucureștean de pe acolo,

I. O fost, profesorii erau killeri, făceam rezistența materialelor făceam cu unu A, era paralizat de aici în jos, ști și tăți aveau deja calculatoare și noi trebuia să mergem cu rigla, ști să calculăm.

I: Da, rigla de calcul.

R: Și ce mi-o ajutat ăla, să mă duc să îi dau în cap la miner cu arc sinus, cu tangenta cu ce Dumnezeu, trebuia să știu să număr vagoanele, adevărul e că no ce, facultatea te-o pregătit un pic teoretic, nu pot să apun că nu, dar eu am avut experiență și din familie acolo așa. M-am angajat, în fiecare an m-am angajat alea trei luni, alea, o lună trebuia să faci practică, o lună jumătate, mă mai angajam barăm două luni, și apoi cealaltă lună cu banii ceia merem, am tras un pic că eu în anul trei am fost însurat, dacă nu aveam bursă o lipeam, tata o murit Dumnezeu îl ierte și apoi no asta este.

I: Atunci să înțeleg că de asta ați luat și repartiție în zonă, nu?

R: Da, pentru aia că amu no.

I: Căsătorit deja...

R: Da învățau bine, toți care eu, maramureșenii ăștia toți care o ajuns șefi, și aicea toți o fost, toți o fost de pe palierul meu de acolo, ști, B. de pe la IPEG, no am avut ne-o și respectat, am și învățat eram copii din ăștia mai simpli, nu o fost, o fost și bugăți de pe aicea de pe Baia Mare, da ăștia care am fost de pe la țară am tras că no.

I: Ați luat repartiția la Băiuț sau la Baia Sprie?

R: La Baia Sprie la Băiuț am luat și nevastă-mea s-o mutat în Baia Mare, n-o vrut să vie acolo și m-am mutat și eu.

I: La Baia Sprie.

R: La Baia Sprie la I.

I: Profesia dumneavoastră de bază fost inginer miner?

R: Inginer miner.

I: Ne puteți spune un pic evoluția dumneavoastră profesională.

R: Da am lucrat, prima dată am lucrat la investiție la un om deosebit, B, era un om deosebit și la investiții am învățat foarte mult era la investiție atunci vreo 300 de oameni se făcea, se făcea deci galeriile, se pregătea normal subetajul cu filoanele erau de 25, 30 de metrii, se pregătea galeriile deci se făcea direcționala pe culcuș descoperit pe mijloc și se făceau gurile de rostogol, se făceau guri mari de rostogol pentru că aveau, erau cu trei motoare, se închideau și se deschideau pentru faptul că se livra minereul cu vagnere, vagnerele erau .. aveau cupe de 3 metrii cubi și se scotea cu grebli iară no asta era, și dincolo la puțul trei ști că era și partea de ...

I: Șantier cum îi zicea.

R: Da, acolo s-o lucrat, exploatarea era mare, acolo s-o lucrat, gândește-te că la Herja și la ăștia erau filoane de 15 cm pe care mergeau cu galerii de șase trei no, aicea se făceau galerii de 16 metrii să poată pleca și vagnerele numai că era, după ce s-o stricat că vagnerele astea erau niște mașini foarte bune de dus, datorită faptului că se înfundau filtrele cele de acolo apoi le dădeau jos le mai curăța pe rapid, apoi mergeau fără filtre și apoi fum pe galerie cât o încăput, băgau fum aeste, doamne feri. Apoi se ducea sistemul de frânare, opreau ăștia prin pereți, dar s-o lucrat, s-o făcut planul și așa.

I: Apoi după ce ați intrat ... cum se spune...

R: La domn B. s-a învățat meserie, acolo se învață meserie, meserie acolo la investiții am făcut, coadă în cep de puț, mașini de extracție am făcut, am făcut săli de lamuri, am făcut săli de pompe de la 11, deci acolo se învață meserie.

I: Acolo erau lucrările mai diversificate și mult mai complexe.

R: Erau foarte diferite, la recepție erau câte 15 – 20 de obiective pe aceiași lucrare șanțuri, deci no. Trebuia să faci ca lumea plus faptul că ai învățat tot felul de compoziții, că și la adânciri la puț, îți dai seama curgea apa pe tine acolo, no se băga apa stop în ciment și s-o făcut, s-o făcut cu panouri glisante, o fost cam dificil acolo, se lucra în chiloți, îți dai seama tu că într-o vreme încărcau cu trocul în chiblă, până o adus graiferele astea ca să iei, dar și graiferele erau micuțe că no. De la IPEG am primit primul graifăr, așa te îmblătea și acela prin pereți pe acolo. Da gândește-te că C aiestă, Dumnezeu să-l ierte, și aieștia or lucrat cu trocul o încărcat și apa se făcea una două.

I: Apoi evident ați ajuns Șef Sector, ați avut

R: Da am, da m-o promovat șef de sector la sectorul unu...

I: Câți oameni aveți în subordine?

R: 420 și ceva.

I: Cum v-ați împăcat cu responsabilitatea asta?

R: Eu am bătut băile altceva nu am făcut, prima zi când am fost în băi, a doua zi n-o mai avut loc oamenii în puț. Nu dau amănunte, ști de ce?

I: Ok, da.

R: Și s-o făcut treabă, s-o făcut, nu ști că I i-o spus o dată la M și că era inginer șef „vezi măi M că se poate , măi”, no așa e și tu cum e. Zice că și cum se zice, vaca crește sub ochii stăpânului, că o mai leși un pic în trifoi și în cele no, așa o fost și la mine că dacă nu intri în mină să cunoști

locul de muncă și să ști ce să întâmplă acolo nu ai ce să dai ordine că, amu te poate trage în piept oricine, da no.

I: Da.

R: Am învățat de la domnu B. să bat văile, două ceasuri făceam, vai doamne. Am avut puțul Orb 1, Puțul Orb 2, Puțul Orb 3 și Puțul Terezia, patru puțuri o fost atuncea că și pe orb 1 se scotea minereu atuncea.

I: Da sigur evident.

R: Acolo era dificil.

I: Cum era ierarhia, deci dumneavoastră erați șef sector, cine era deasupra dumneavoastră, cine era sub dumneavoastră.

R: Deasupra mea era inginerul șef Iancu și era directorul. Dedesubtul meu erau adjunct șef de sector am avut doi, maiștrii erau și ei împărțiți pe ... pe vremea lui Ceaușescu era și maistru de schimb care avea un pic mai mare salar sau cam erau maiștrii din ăștia mai stagiar, mai care O fost lume multă, multă deci sectorul doi avea aproape 100 de mecanici, având vagnerele și ști și cărucioare de perforat, se perfora atuncea cu cărucioarele, păi acuma tu ști că ai fost la recepții, câte 12 metrii sus, 10 -12 că no și se pușca cu câte două mii de kilograme, la sfârșit de săptămână se încărca, după ce o băgat azotat, că înainte s-o pușcat numai cu, o băgat azotat că ști tu costurile, n-o fost azotatul rău numai că nu intra în tăte găurile pe acolo și era

I: Se prociiau găurile

R: Se prociiau găurile și no, nu era deci dacă nu prindea să aibă inițierea ca lumea, acea dinamită acolo dar dacă nu avea inițiere ca lumea rămânea acolo nepușcate mai trebuia să puști...

I: Cum le zicea cozoraci cozorocuri.

R: Cozorocuri, dar nu puteai intra după ele că erau fisurate și nu puteai să puști acolo, mai rupeau și ...

I: Erau o bătaie de cap în plus...

R: Era.

I: Mare rămânerea pilierilor ăștia nepușcați. Cu cine colaborați, care erau relațiile de colaborare cu ...?

R: Păi noi aveam atuncea că apoi s-o despărțit, ști că voi geologii ați fost separați dar noi am avut la ei la sector am avut geologi, am avut topografi, am avut de la aeraj pe domnul S care are nouăzeci și de ani și care o venit să-mi spună că el până acuma nu o făcut așa ceva, ști că trebuia să-mi facă pe caietul locului de muncă el trebuia să facă partea de aeraj.

I: Schița, da sigur.

R: Dar el nu o făcut-o veci, când am ajuns acolo am întrebat, „cine se ocupe”, „ăla” no hai încoace, i-a aicea ți-s ...

I: Sculele.

R: O stat, s-o uitat, B., Dumnezeu îl ierte că și ăsta o murit, normatorul, ști?

I: Nu.

R: O făcut Covid, ceva în genul ăsta, el era așa uscat și no, pe el l-o umflat râsul, ști, că o știut că ăsta nu, bineînțeles că am fost chemat la director și mi s-o explicat în termeni foarte frumoși că „lăsați-l în pace că no amu știți că...” no, ști cum era, asta era. Am avut colaborare bună mai ales cu voi cu geologii am avut, cu topografii puțin că era H. cela, jâdul, și acela Dumnezeu îl ierte o murit, era un șmecher și jumătate, îi ști tu prea bine, trimatea pă ăștia să apoi ieșeau susrupturile pe unde nici nu te aștepți, apoi într-o vreme nu l-am mai chemat, adică mergeai pe culcușuri, pe acoperișuri, da mi-o dat niște, și culmea că avea și intrări pe acolo, era de ăla șerpuitor pe acolo, că apoi după ce o ajuns B. o fost mâna lui dreaptă, l-o dus la Boloton de vreo două ori și gata o fost l-o numit la dulgheri atunci.

I: Da. Ne puteți prezenta o zi obișnuită, de dimineața când vă trezeți până intrați în casă?

R: Mă trezam pe la patru eram în picioare, eram la patru, la patru jumate cred că plecam, și no la patru eram în picioare, plecarea era de la Ursus de aicea, no mai venea și mașina de servicii după noi da eu merem cu minerii că eram mai repede acolo, mașina de servicii venea mai târziu. No intrai, prima dată la poartă aveai niște bombe pe acolo, s-o răsturnat, o rămas sub rostogol, ști tu cum era.

I: Raportul rău.

R: Raportul rău, no și intrai în priză, mergeai la sector și începeai, răsfoiai rapoartele și apoi începeai să dai ordine că no când intrai în mină știai primul lucru ce să faci, automat mobilizai mecanicii, mobilizai minerii, de mai multe ori lăsau caramboale lăsau minereu, flotația Săsar o vrut să oprească, ști tu cum era, flotația se putea oprii dacă nu era minereu, atunci automat primeai telefoane de sus, bineînțeles când veneau ăștia mai târziu eu eram deja în băi, și apoi curățai sub rostogoale, puneai vagoane înapoi pe linie reparai linia și de-a ieste. De multe ori o fost și puțul și așa o fost, o fost cum să spui intrai în priză, eu foarte rar am mâncat la cantină, foarte foarte rar am mâncat la cantină, numai așa dacă rămâneam de pe schimbul unu pe doi, ne mai opra directorul când nu făceam când planu nu ieșea cinci vagoane din plan te trimatea înapoi, stăteai până pe la trei patru până ieșeau din cela tură, cam mare heredie, pierdeam autobuzele, și veneai cu autobuze acasă. O fost un pic de lume așa mai ciudată, da am tras, am tras și ne-am făcut planul și Baia Sprie o fost foarte bine văzută atunci, eram și noi eroi ai muncii socialiste când? în '88.

I: În '88 sau '89, în ultimul an.

R: Pe acolo pe undeva, no am tras atuncea, atuncea nu ne-o dat nici primă nici nimica, ști că erau tot felul de economii, o trebuit să facem economie, deci trebuia să facem economie din fier vechi, trebuia să facem bronz, trebuia să facem la sticlă.

I: La recuperare vă referiți, aveți plan de recuperare.

R: Da, oțel, trebuia să facem ...

I: Sticlă.

R: Da, cartoanele astea de la depozitul de exploziv, care nu aveam eu treabă cu ele, cârpe, vai doamne ferește, apoi sticla, apoi cu sticla aia o fost, ți-am povestit faza ceia că.... A fost odată, la domnul B., no putut ... o fost aia o făcut, făcut, pe B. îl întrebați, nu pe B., ba pe B. cred că o făcut, ”fier vechi”? „l-o făcut, „bronzul” „l-o făcut”, „ce n-o făcut?”, „sticla”, trebuia să predee vreo 10 kile 15 sticlă, care domnul . Serios că amu acolo sticlăria era acolo, aparținea de el, colo se tăia sticla și se punea deșeurile acolo, la care zice ăsta „da domn B. acolo îs 30 de kile, de ce nu le-ați dus”, „nu se poate că trebuie să fie maxim 2% impurități pe ea”. No și s-o făcut comisie cu contabilul șef M, cu inginerul șef cu I. și s-o dus să constate 2% impurități pe sticlă, praf și amu ce mai era pe acolo, rumeguș cred că de la ăsta.

I: N-ar fi fost nimic, n-ar fi fost nici o problemă, mă rog ar fi fost o chestiune așa de ...

R: No bine, chestia era să-i dai 5%.

I: Ca să-i taie 5% din salariu.

R: Aia-i ..., ai mă cât l-o, o fost oameni de treabă, eu atâta pot să spun că oameni de ăia se nasc mai rar, de ca ăia se nasc mai rar.

I: Cum îi domnu B.?

R: Domnu B., da. Ți-am spus faza ceia cu găina, i-o dat la un țăran de pe Șișești de acolo, tu ști că în timp de vară tare greu se găseau concediile, că no fiecare cum era programat, dacă anul trecut ai fost în februarie în cela am ți-o dat în vară. Unu și-o cerut concediu și i-o putut să-i deie în timp de vară, era coasă și fân de aieste , și i-o dat, no, când s-o întors iesta din concediu i-o adus o găină într-o plasă ști, să-i deie, o zis domnu B. „ce-i cu ăsta”, „păi da v-i l-am adus” păi du-l acasă zice și ăsta o crezut că să-l ducă acasă și l-o dus acasă la nevastă-sa în Baia Sprie, și domnu B. când le-o dat de mâncare duminică când o fost liber zice „tu da pepita asta de când ai cumpărat-o”, „păi zice tu ai trimis-o”, „cine” și-o și adus aminte, luni dimineța o fost cu plasa cu găina în fața schimbului, „hai G. ia-ți găina și 10 lei cât m-o costat mălaiul pe săptămâna asta. Oameni cinstiți, la alți le trebuia să aducă viței, nu?

I: Ori purcelul, he.

R: Purcelul.

I: Era faza aia că o scăpat doctorul de la noi.

R: Baci I cu puiul din Sălsig.

I: I-a zi așa.

R: El avea doctorul Ț. pentru un purcel dădea așa două săptămâni, pentru doi litrii de horincă numai o săptămână avea iel niște...

I: Tarifu.

R: Tarife, și baci I. de la ...

I: Povestim despre doctorul de la întreprindere care dădea ...

R: De la întreprindere, da

I: Foi de boală, chestii.

R: Da, da și baci I. i-o trebuit cam o lună, el acea acasă gospodărie doamne feri, el e singurul om din Sălsig care n-o intrat în CAP. L-o bătut aieștia de doamne feri, no da o avut, avea câte 300 de oi, avea vreo 20 de vaci, slugi pe acolo și i-o adus doi porcei, în sac, i-o adus pe autobuz ăia nu s-o văzut, no o știut aieștia pentru ce și l-o băgat acolo înăuntru în cabinet, no amu Ț. o vrut să vadă ...

I: Să spunem, cabinetul era undeva în zona sălii de apel.

R: Da de apel și era acolo, cabinetul medical și amu doctorul o vrut să vadă cât de mare-i foaia de boală no și baci I. o deschis să vadă cam cât e foaia de boală și atunci o intrat ceva doctori că era mai multe schimburi, porceii când s-o văzut liberi, vup, în sala de apel, acolo vreo 200 de oameni, îți dai seama, no, și Ț. o ieșit afară repede, baci I o sărit să-l prindă, și Ț. o ieșit dar când o văzut oamenii s-o întors înapoi, no apoi o umblat ăsta după porci, i-o prins până la urmă, vă dați seama o fost acolo o batjocură și un răs ăsta ia-l din picioare, poc, poc și el pe acolo printre eu guițau, no amu, astea-s adevăruri nu...

I: Da, da. Care erau condițiile de muncă la Baia Sprie?

R: La Baia Sprie o fost o mină grea în sensul că așa să spun ... deci... foarte călduroasă, foarte, foarte călduroasă și tare prost aerajul, aerajul era făcut prost pentru faptul că cât o lucrat pușcăriașii acolo n-o dat nimeni doi bani pe ii și o făcut niște suitoare de aeraj dar nu s-o omorât pentru ca nu cumva să scape, că după ce o scăpat ăia cu avioanele n-o mai... și era, mai ales zăcământul de plumb, și tu prea bine, știu când o venit ăștia de eram la investiții și o venit ăștia de la institutul de radiologie din Cluj, nu din București, și o pus în apă tăt felul de șmecherii, atunci noi nu am știut ce-i, și m-o trimis domnu B. cu ei acum fie vorba, i-am dus jos la 16 după

aia i-am ridicat la 18, ști că la 16 era săpare de puț, păi țiuiau aparatele alea de doamne feri, n-am știut prima dată, apoi am știut, după o literă de ce le-am dat la aeștia o povestit tăt. Erau trimiși ști că era poloniu, radiu ce Dumnezeu era masă de descompunere de la ... mulți o făcut canceruri de acolo dar nu s-o spus, no. Jos cu cât mergeai la plumb, amu sus la efilare ști că s-o făcut exploatări de mii de ani sus era aur, argint și no cum o coborât în jos era plumb, era plumb mult, complex hai să zic era cupru plumb era, ne-am dus pe o galerie că o vrut să unească, ce era ăla filonul nordic sau cum îi spunea ...

I: Nou?

R: La Herja, ăla cu ..

I: Transversala nordică cu 13 14

R: Că nu ai putut mere acolo zice că se băgau ăstia, era atâta de cald că s-o băgat vreo 4 sau 5 ventilatoare, ce ventilatoare erau fără număr acolo, L. o lucrat acolo și o pus vagon cu apă și perfora 15 minute și în vagon, perfora ajutorul ... în vagon, le-o și dat bani dar acolo n-o fost de lucru, doamne feri, și io când m-am dus acolo am fost tânăr, no fost în stare să ducă acolo era B. cu F., cu M., cu G. nu știu care mai erau pe acolo, șase inși nu o putut să ducă un amărât de ventilator să-l puie pă În orice caz alea, acolo fost condiții grele acolo, zona aia, de la Puțul Orb Unu până la Puțul Orb Trei o fost nasol de tot, bine nici nu s-o băgat de seamă, ști, aerajul, cu aerajul s-o lucrat deci și prin mine și prin maștrii ști că nu lăsai, că trebuia să fie la șase metrii, nu putea să fie că pușcai jos tătă coloana ști era mare luftul, mai ales când se folosea într-o vreme și astralită ști că îți dădea nu știu câtă dinamită și astralită, păi astralita spârgea tăt pe acolo și atuncea făceai aeraj, am făcut într-o vreme din ă, asta tot de la domnul B. am învățat, am făcut din prelată din asta luată de la flotație, ști,

I: Pânză de filtru

R: Când ajungeai în front trăgeai și trăgeai înapoi să nu-l dărâme, dar în orice caz gaze multe...

I: Gaze.

R: Era zone că am prins, am prins zonă și cu monoxid, și cu bioxid și am avut patru intoxicați, doi odată și doi altădată. S-o dus unu după altul și, și cum era un susrupt, lângă un suitor făcut la cincii, nu avea numai cincii metrii în colo ști, nu s-o aierisit intra minerul să aierisească cu furtunul că nu s-o băgat tubul și a pus-o jos, s-o dus ajutorul după iel și s-o dus artificierul da ăla o apucat să ajungă, că amu cincii metrii n-o fost mult, no și apoi maistru o fost ăsta care stătea lângă tine vecin cum l-o chemat P. ceva P. o fost la protecția muncii, no și apoi iel i-o adus afară și apoi nu i-o mai lăsat pe nici unu și apoi o anunțat, o stat, stătea în spital mult, i-o dat injecții pe aici (arată în zona abdomenului), o stat mult în spital că o stat și la prevenire, probabil că putea să facă un chiag de sânge, că se face carbixihemoglobina ceia care poate să se manifeste după o lună două poți să faci la creier...

I: Embolii.

R: Da și mori acolo, asta-i una apoi era copturi fără număr, degeaba coptura-i, am avut un accident acolo la B. de exemplu coptura avea vreo 5,8 tone, degeaba dădea în ea, nu se simțea chiar lângă rostogol, cum s-o tot pușcat acolo s-o și asta când s-o desprins de ăsta nu cobora jos din ... era cam puturos așa, toți mecanicii coborau jos, ajutau la vagoneti să încarce să ... ăsta nu cobora jos, așa era el și atunci s-o vadă ce fac aieștia mă când o ajuns acolo când o venit ... și dincolo erau doi oameni, dincolo erau doi artificieri ia G., când veneau cu marfa și un mecanic unu R veneau de pe galerie și dincoace erau vagonetarii ști, când o căzut luftul cela vup și pe iel l-o prins pe vagon, no păi o angajat-o pe nevastă-sa pe la lămpărie.

I: Aveau influență gazele de eșapament din așa numitele, sau aia nici nu se recunoștea?

R: Exact asta vroiam să spun, ideea este că nu se recunoștea avea dară că aveau, afecta inima, îți dai seama că lucrau ăia pe ...

I: Paremi –se că-i schimbau pe la vreo două trei luni ca să nu ...

R: Îi schimbau dară, îi schimbau era o trupă de ... ști cum era, dacă se pușca nu tăt schimbul rula, era când no, și alea, vagnerele celea o fost catastrofă și apoi s-o schimbat motoarele și o băgat motoare de rabă pe el și mai multe, că alea se tăiau că ști nu puteau să le bage în puț pe când o venit o venit grozav o venit cu , aveau niște lăzi de trei ori cât dulapul ăsta, cu echipament, cu chei cu clinchet, cu fără clinchet, cu chei pneumatice, bine alea o dispărut ...

I: Evident că condițiile specifice grele generau accidente de multe ori stupide multe dintre ele, care erau cele mai frecvente de accidente?

R: Păi nu mă crezi dar cele mai frecvente cauze, ști cum o fost, ca și cum o spus că o fost o dată o statistică că cele mai multe în România se întâmplau în agricultură, deci nu în minerit, no așa o fost și la noi în, cele mai multe accidente se întâmplau în timpul transportului minereului, ști, la încărcare, la ... cădea un vagon, te lipea de perete mai no, acolo pe transport o fost cele mai multe accidente, și mortale o fost, nu știu dacă ști de, ai prins ti, ai prins pe Ț., poate l-ai prins, Ț. ăsta o fost un mecanic de locomotivă, aducea de la Limpedeza aduce minereu și schimbul la sfârșit, ști, și el o vrut să lucre până în ultima zi, mai dădea drumu câte o săptămână mai repede, făcea un chef pe acolo, no cu prieteni si cu ieștea.

I: Te referi la pensionare?

R: La pensionare, da până în ultima zi o vrut să lucre, în ultima lui zi, nu-s povești s-o dus după personal măi înțelegi, și când o venit, acuma ști cum stau mecanicii afară, da nu-i lovește tura ceialaltă, o sărit un grebli de pe linie și i-o luat capul. No. Accidente stupide, ideea este că și cădeau jos, erau și șinele cele, că șina era de 42 ști să vi cu grebli pe el totuși rebli avea 3 metrii cubi, 3 – 4 no când cum.

I: Totul se rezumă de fapt la și ăă probleme mari de aprovizionare.

R: Oi oi oi.

I: Cred că pentru un șef de sector era o adevărată, o adevărată provocare să facă față aprovizionării cu cele necesare, și probabil că multe accidente din cauza asta ...

R: O venit un director de la Herja, C., amu tu îl ști.

I: Da sigur.

R: Și a ținut o ședință acolo, la noi lumea, cum să spun, la noi era respect, mă respecta pentru faptul că eram meseriaș și ce spuneam eu era sfânt, dacă nu „pușca ți-ar capu” și la mine nu ei...., și vine ăsta să-și... și Herja era un fel de ierarhie deci maistru îi raporta la adjunct, adjunctu la șefu de sector, sefu de sector la inginerul șef și apoi ajungea la ditamai emiru, șeicu, și vine ăsta la Baia sprie și ține o ședință pe acolo, trebuie să facem planul nu știu ce, nu știu ce ... care nu face ... minuni din alea de ale lor, la care săracu unu mic din Chiuzbaia acolo stă vis a via cum treci podul de la Baia Sprie, era mecanic de locomotivă, „domn director cum să facem planul că eu m-am dus la târgul de mașini și am cumpărat funie la pantograf” zice „Că la magazie nu este”, că tăt alea se rupeau și îți dai seama făcea flamă acolo și tăt îl zăpăcea, s-o dus omu și o cumpărat funie să poată lucra că tăt îl înnodai, când ajungea pe rolă cădea jos. Bă ăsta o fost foarte deranjat ști, „cum îndrăznești tu direct la” extraordinar, era chiar după revoluție, să ști, s-o dus la el, odată îți spun era atâta un miculeț de om da simpatic și harnic. „Pe dumneata cum te chiamă?” o gândit că tăt a îngheța aiestă, „domn director pe mine nu mă chiamă nimeni, tătă lumea mă mână”. Bă o fost un răs

I: General ai?

R: Gata, gata, gata la dube era lipsă mare de materiale mare mare mare, și așe zic mai ales după revoluție și înainte o fost dar înainte nu aveai dreptul să spui tare multe da după revoluție. Păi noi am preluat pe ăla de la IPEG, păi ăia o dat faliment că nu aveau tije, nu aveau o șină, nu aveau traversă, nu aveau nimic, deși voiau să lucre că erau niște oameni harnici, i-am preluat pe H. pe S. pe ăștia de la suitoare pe toți i-am preluat pe acolo.

I: C..

R: Păi ăștia doamne feri în două săptămâni făceau planul mă doamne feri, no avut materiale, așa stăteau, nu le dădeau și așa le-o dat avansul și peste trei luni le-o dat om pic din salar și de aiestă de O fost catastrofă.

I: La ce nivel erau câștigurile salariale, vă permiteau o viață decentă?

R: Da, deci să spun o chestie unu cu cinci cu doi minierii luau cam 4.600.000 dacă făceau planul, ști că erau trei nivele că dacă făceai cu 5% îți dădea primul nivel,

I: Acordul global.

R: Făceai cu 10% îți dădea mai mult și la 15 % îți dădea a treia ... îți dădeau, puteau să câștige și 6.000 și 7.000 de lei pe lună, care erau bani serioși. Eu am avut odată un coleg era profesor de... la Liceul Auto în Baia Sprie lua 2.200 – 2.400 pe lună ca să, comparativ. Da salariile o fost deci salariile, ei salariile dacă îți făceai planul și de astea. Știu că după revoluție o ieșit în pensie artificierii și o luat 4.600 pensie, o zis „domn șef gata suntem barosani ști”, După șase luni de zile o venit inflația cea mare, n-o putut să-și plătească nici taxele.

I: Da dada. a fost o tragedie ...

R: Ști că la noi ne-o dat 6.000 de lei în plus. Și alea o fost, amu așa o fost vremurile cele ciudate dar în orice caz aicea se respecta și nu puteai să ajungi miner sau artificier, artificier ajungeai la bătrânețe, trebuia să ai deja cinci cu doi îi șapte, trebuia să fi deja..., păi aveam încredere în artificieri, nici nu trebuia să meri la ... ăla îți venea și îți spunea „șefu trebuie acolo susținut, văzi că acolo îi ... erau...

I: Bine se recrutau dintre mineri, mineri buni.

R: Bineînțeles erau cei mai buni, deci erau meseriași ...

I: Nu dădeau ei la un nebun pe mână explozibil.

R: Bineînțeles.

I: Bun. Ce ... ne-ați povestit de perforajul pe uscat, ne-ați mai spus despre ... da ce tehnici vechi de minerit, mai ales de la bătrâni.

R: Păi cu șaitrocul.

I: Era manual tot.

R: Era ciocanul ăla curb, se făceau trei găuri, îți spun câte se făceau, dar se făcea direct pe auro-argentifer acolo sus pe deal, amu aia, jos nu se mai lucra cu aia, deja erau perforatoarele și ciocanul era curb, cu ăsta dădeai și cu ăsta țineai coșu, pong pong, făceai trei găuri dacă făceai într-un schimb. No și se pușca, nu știu dacă era dinamită, cred că praf de pușcă era atunci.

I: Cum praf de pușcă.

R: Eu am citit un, am prins un de la Drăgăi, nu de la Drăgăi, de la Șoiu, o lăsat o hârtie de pe vremea Austro-Ungariei era scrisă în latină, că de acolo se aduceau aici în Baia Mare de exemplu unde îs ăăă unde-i combinatul ... ăsta, era moara fraților Weiss așa le spunea. Fabrică de vopsele eu nu știu ce Dumnezeu era, și se aducea în Baia Mare, era pe undeva o flotare dar așa mai .. și erau niște conținuturi de alea de 320 grame de aur la tonă, 4.000 de argint, da da ăla scotea numa...

I: Inima filonului.

R: Inima, da apoi s-o lucrat pe deal cât s-o lucrat numai pă rambleuri ce o rămas după ei și tăt era grozav, era 7% zinc sau 4% sau 6, da da.

I: Da.

R: Era. S-o lucrat în Baia Sprie în idea că totuși o prins o tehnologie nouă, amu cu vagnerele aiestea, daaa și astea s-o dărăpănat, n-o mai fost piese de schimb că dacă erau piese de schimb era. Când mi-ai povestit că dincolo, păi se ocupa dacă era vagner, era echipă de vagner, dacă se strica vagnerul nu mergea mecanicul cu ...

I: Cu ranga după iel.

R: Cu ranga. Păi dacă nu aveai cheie avea daltă și ciocan, totul se rezolvă cu dalta și ciocanul. Așe era.

I: Ranga, dalta și ciocanul, ăsta erau sculele mecanicului.

R: Legat de legat de asta am mai prins acolo niște, la adânciri de puț, ști că o fost două accidente, unu o fost cu T. cu subingineru.

I: Da, da, da, cred că alea erau cele mai grele condiții ...

R: Da, și după aia o mai fost cu F. și cu R. când s-o ros cablul de lângă, de lângă chibla de acolo, datorită faptului că tot o căzut țărșul cela ca să-ți dai seama și, no. Atuncea ne-am dus cu G. până o venit echipa de salvatori, că am crezut că poate no, poate o căzut chibla atuncea și apoi ... atuncea, amu de la careva acolo o fost, că apoi i-am adunat și i-am pus în două copârșeie și am zis că unu-i unu și unu-i altul și gata ce să Unu s-o agățat, cred că R. o fost, o vrut să sară, ști că erau plasele alea de ... și apoi i-o rămas acolo (arată încheieturile mâinilor). Jos era apă cam atâta, apoi acolo ai pescuit nu mai ... i-o băgat în pungi așe șiTăți o avut, R. o avut patru cinci în fine ăsta o avut patru copii da doi din altă căsătorie o avut nevastă-sa. Ș-apoi am băgat-o la lămpărie.

I: Existau diferențe între mineritul de dinainte de revoluție și de după, și în ce sens?

R: După, cum să spun, e o vorbă la țărani, zice că „dai nas la Ivan și se suie pe divan”.

I: Povestea prin câte trepte trebuie să treacă un miner până să ajungă pe treapta superioară?

R: Aproape de pensie ajungea la 5 cu 2, atuncea îl băgai la artificier că nu mai era stăpân, se ieșea la pensie la 52 de ani, vă dați seama dacă începea mineritul la 20 de ani, după 32 de ani deja era ...

I: Copt.

R: Copt. Și atunci la sfârșit acolo îl se pentru să ducă marfă la locul de muncă să, no să nu mai steie la perforator și din astea, ști. O fost mulți care o tras și până la urmă, le-o trebuit, le-o mai ridicat o șură și mai nu știu ce și, că asta era planul îl ajuta pe ... dar era dezastru, după 30 de ani de minerit nu mulți o dus-o, îs mulți acuma care duc așe și nu știe nimeni, și harnici

I: Cunoașteți legende, superstiții, de povești am povestit suficiente despre viața minerească, da așa ...

R: Amu superstiție, nu pot spune superstiție, era așa un fel de liniștire când intrai în băi îți făceai cruce ăla-i sfânt, în băi nu se înjura, vezi că și eu, eu nu am înjurat în veci în băi, nici de mamă, nici de Dumnezei, „pușcaț-ar capu, stropșit-at mațele” dar bineînțeles când spuneam asta erau deja în fundul galerie ceia. No amu asta o fost așe ieșiri, am ridicat o cruce acolo, am văzut c-ai fotografiat-o ceie „Afară grije și nevoi, În mină Dumnezeu cu noi, În lumea noastră nu avem cer, Așa e viața de miner.” De acolo se ducea apă înăuntru, dar să ști că după ce s-o ridicat crucea ceia tare multe accidente au fost la puțul 5, o fost rocă cantonată în andezit din ăsta alterat și odată fugea ști, deci o fost accidente și după aceia n-o mai fost accidente, și după aceia no mai fost, o mai fost accidente de astea da n-o fo mortale, alea o fost vreo doi ani de zile, ști că atunci i-am adus pe tăți popi, l-am adus pe preasfințitul pe Iustin și apoi am adus greco catolici c-apoi eștia se bázâiau cu ei, reformați de tâte formele că și acolo îs calviniști, evangheliști nu știu ce luterani îs, pocăiți o venit și o adus, am sfințit crucea ceia, dar după aceia gândești, așa văd eu nu știu pânce, tare multe accidente se întâmplau înainte de sărbători, de Paști ori de Crăciun, că lumea trăgea pe disperare atunci să facă bani să aibă de un miel și ăsta ni, și să întâmplau atunce, erau mai neatenți un pic, că înainte mai ...

I: Sau se grăbea.

R: Amu se grăbeau și și la frontul de lucru nu dacă vrei să copturezi atunci poți tăt coptura jumătate , da ce-i mai mare trebuia să no.

I: Sărbătorile religioase Sf. Varvara dar de fapt am auzit că nu-i de influență ...

R: Sărbătorile religioase le făceai la mină, numai că era un fel de cum să spun un fel de îngăduință din partea ... no. Am fost o dată de Crăciun pe schimbul ne-o băgat pă tăți să stăm lângă mineri pe acolo să no, și așa nu lucra nici unul nimic, no și am adus autobusele mai repede. Amu s-o auzit da no, I. no făcut niciodată gât pentru asta, eu am lucrat o dată de ziua Paștelui, bine spun, că atunci te mobiliza, pe tăți te duceau pe schimb să steie cu minerii, ce să fac cu ei că și așa nu lucrau, am colindat cu ei, „deschide ...” o colindat odată șiseștenii când o coborât în sală, îți dai seama 200 de voci o cântat „Deschide ușa creștine, C-am venit din nou la tine” și F., membru de partid o venit să , de la mijlocul curții s-o întors înapoi, no o venit I., o zis bine, mulțumim frumos de colindă, no da acuma merem, deci ca să-ți dai seama, era îngăduință numa că o fost o lume ciudată și asta, nu știu cum să spun, noi eram tot timpul mobilizați acolo, că stătea mina o zi sau două, trebuia să mergi înainte să nu fie gaze, să nu știu ce, și ...

I: Ați avut vreodată sentimentul apartenenței de o categorie specială aceea a minerilor?

R: Și acum o am, eu în fiecare an, am 15 16 ani de când sunt în pensie și în fiecare an facem întâlnirea cu pensionarii de la Baia Sprie, tu ai fost, m-ai văzut că nu se discută, nu se discută de copii, de averi numai de minerit.

I: V-a afectat personal închiderile de mină?

R: Pe mine nu.

I: Așa dar comunitatea?

R: Foarte mult, eu chiar am prins, eu trebuia să ies în pensie atunci, am prins pensia am prins aia doi ani de zile jumătate din aia nouă milioane adică patru milioane și jumătate , a doua zi, să nu zic a doua zi, săptămâna următoare am fost angajat la închideri de mină la S., ști?

Aia să ți-o spun că domn B. musai să ți-o apun, că m-o dus odată acolo în spatele , Dealul Minei că aia o vrut Samaxul să-l exploateze dar pe carieră, amu iei să taie tăt dealul ceta și apoi, m-o dus odată acolo în spate că o zis că niște neamuri de-a lui, tăt B. îi chema da nu erau neamuri apropiate, că chiar am citit odată, că o adus , doi frați B. o concesionat acolo o galerie și un filon acolo, și apoi că o zis că și-o făcut vagoane de lemn că ști că nu erau cu roți și scotea pă ăsta și numai pe atâta mereu.

I: Da, da.

R: Nu se băgau pă, no. Acolo s-o scos mult aur și argint de acolo, că o zis că și Baia Sprie, nu știu că prin secolul XII, XIII, o fost unu rege Ludovic pe la Unguri, i-o dat statut de oraș liber, să nu de-a taxe pentru că livra tare multe, mult, aur și argint, și când s-o ridicat catedrala aia din Baia Sprie s-o ridicat din banii minerilor și crucile de deasupra au fost din aur, aur aur. Și când o venit rușii, unu dintre ele o dispărut o fost ascuns și unu l-o luat rușii. No aia știu clar, și ce o mai zis acolo că minierii o fost aduși din Moravia, Șnacopschi, Lendeschi, Podganschi, tăt cu „schiurile” astea, deci pentru faptul că erau meseriași în săparea puțurilor. La puțul Ferdinand, ai fost vreodată la puțul Ferdinand?

I: Da sigur.

R: Era făcut ca la ... ca și fântânile cu piatră

I: Zidit.

R: No acolo m-o dus odată domnul B., că iel mi-o spus, m-o dus acolo el era și mi-o explicat că atunci i-o adus când i-o adus pă ăștia o făcut puțul ăla și s-o adus apă de pe la Chiuzbaia de pe undeva, două căderi și și era ... deci se dădea drumul la apă la unu și mergea roată și erau niște corfe, niște chible din piele de bivol, intrau trei oameni în iel, no și tăt puțul ăla mare așa tot tot era pietruit, no

I: Da, da, da

R: Ȃia o făcut primul puț din astea și zice, cădea apa din asta pe ... era unu care lăsa apa, poc apăsa pe ăstalt, mergea celălalt. Am văzut schițele și ști că topograful care o făcut aia din Chiuzbaia una dintre apele cele, mă înțelegi, no ieșit pe roata ceie și o zis că s-o sinucis ăla. M-o dus acolo, ieste acolo și ...

I: Pornim acuma la cu florile de mină, ce știți despre florile de mină,

R: Aiaiai, Aiaiai

I: I-a spuneți, câteva, două trei legende.

R: Aiaiai, am auzit de ele câteva.

I: Din auzit, evident.

R: Sunt și aici la Muzeul Geologic câteva.

I: Câteva?

R: Cele mai multe-s prin Sorbona, prin Austria pe acolo.

I: Ce a ieșit ceva deosebit și știți că a ieșit?

R: Amu io ce să spun, când o ieșit cristalele alea mari transparente amu, ai fost și tu acolo atunci, cu apă, cu alea alea. Atunci s-o vândut prima floare, bade G. o vândut-o cu 2500 de mărci, îți aduci aminte, ce scandal o fost, umbla B., umbla directorul, „băăă”.

I: De unde era aia, de la orizontul 9 așa-i?

R: Păi de unde ai fost tu, și tu acolo te te te și o fost și tu și o fost și MU pe acolo ai mă da ce o fost, ce flori o fost mă. No alea o fost faine, deci transparente, cuarț cu apă în iele, voi aveți aicea ceva de acolo? Nu așa-i? No acolo s-o dus, C. o dus atunci ...

I: Păi iel i deschis graiul.

R: Și piticu o fost acolo, cu T, și care o mai fost pe acolo, T.

I: Din câte știu eu C. o lucrat în suitorul ăla.

R: Da și T. o fost pe acolo după, acolo vis a vis, că spărtura ceie mergea în colo.

I: Da, cu realgar.

R: Flori de mină o fost faine, eu pentru aia nici n-am știut-o eu când o apărut aha semeseyitul, minuni pe acolo.

I: Unde o apărut semeseyit-ul?

R: Jos.

I: Jos unde?

R: Pe la 16 – 15.

I: În sectorul unu?

R: O fost alea piramidale zi mă că nu oi ști..

I: Sheelit?

R: Sheelitu, ooo, alea n-am știut, cred că am pușcat peste ele doamne feri, și scheelitul cela nu știu care, unu, s-o lămurit cu el pe acolo, că ăla-i scheelit, noi nu am avut treabă cu aiestea. Apoi când o început să se vândă cu 800 de Euro sau de mărci și de ăștea, mărci erau atunci.

I: Mărci,mărci.

R: Apoi tata meu tăta ziua o fost cu țâncușuri pe acolo. Tăți erau din ăștia. O fost.

I: Tot jos o fost, la 15?

R: Da, Realgar o fost șa 11.

I: Da, și la 9

R: Realgar roșu. ăla o fost fain, acolo erau niște condiții fantastic de calde, ai da ce căldură o fost.

I: Acolo la 11 nu o fost stibină cu realgar?

R: Ba, ba, ba.

I: Da unde în 11, în fund înspre est sau înspre vest.

R: Deci îți spun eu unde o fost, acolo s-o pușcat pe niște galerii vechi și după ce s-o dat de obiectul muncii apoi n-o mai pușcat nimeni pe acolo numai pentru alea, numai în sus și prin tăte părțile, n-o numai nu ...

I: Da unde înspre puțul patru sau înspre șase?

R: Puțul patru.

I: Puțul patru înapoi spre est, spre vest, pardon.

R: Apoi era realgar atât de, domne feri ce o fost acolo, numi no ști că se făcea auripigment una două după ce să ...

I: De la bătrâni despre stibina aia cu baritină înfiptă așa în stibină ști ceva?

R: Știu.

I: De unde-i, de pe unde o apărut.

R: Între Puțul Orb Unu și Puțul Orb Doi, s-o dat, o intrat într-un graiț

I: Orizontul?

R: 11 sau 13, 11 cred că, o intrat într-un graiț acolo cât două camere din astea, poate și mai mari, și de jos sus tătucă tăt o fost numai stibinuri din alea de puteai să alegi de toate felurile, și no s-o dus una mare la Remin dar nu mai este pe acolo și s-o făcut poartă, cu paznici cu și veneau probașii dimineța și numai iei, tot ce se scotea se învelea și se, o dus și pe la București băg sama, no atunci nu se vindeau, amu își dai seama că și lumea s-o mai, no mai cădea câte una da erau niște bucăți din alea de, câr o fost și sus și jos, și apoi ăștia cu dalta, astăzi și-o făcut poartă cu paznic cu ...

I: Așa zicea norma.

R: No și apoi, s-o mai îmbogățit și alți de pe acolo pentru înviorare, dar atunci nu se puteau vinde, nu aceai preț, în sensul ăsta. Poate dacă venea cineva mai, mai veneau cehii ăștia, mai dădeau câte un pachet de țigări, da în rest Acolo o fost și s-o dus și la București, nu știu unde o dispărut restu da știu că mi-o spus cineva, nu știu care mi-o spus că unu bătrân mai are ceva de pe acolo, ceva fantastice de acele ști, erau acele atâta, și pe iele era calcit și de astea. Făinuțe, no poi, eu nu am văzut de acolo, nimai poveștile, deci când am ajuns noi la sectorul unu era gata, că ne-am dus noi acuma dar era ... ca și când o venit aiestia când pușcăriașii care o evadat cu aviatorul lui Mihai și nu știu car o mai fost pe acolo, o venit și tăt o căutat la orizontul 13 o căutat și unde o făcut iei capelă, odată, am mai auzit că o povestit și ei la televizor că primeau câte o bucată de marmeladă, o pus marmelada la fermentat și o făcut vin de paști și o avut între ei un pictor care cu lampa de carbid o făcut pă ... un altar pe perete, cu Sfânta Maria și cu Isus, acolo și la 12 noaptea de Paști, că ei lucrau, o pus tijele așa ca și cum ar fi un clopot și no, păi o avut între ei academicieni, istorici, o avut generali, o avut tot felul ști, și o țanut, o vrut să vadă dar era surpat acolo, o venit pe ... no. Aici o ridicat, o ridicat și jos o statuie, o cruce și aicea sus o făcut capelă, eu nu am fost acuma de când am ieșit în pensie ...

I: Nici eu nu am fost dar ar trebui să...

R: Dar M. mi-o trimis poze dacă vrei să le vezi, Capelă, în fiecare an de Sf. Varvara se face acolo slujbă. Eu aia am mai vrut să fac când amu înainte de a veni că M. avea lista cu care o murit la mină, am vrut să fac o cruce chiar la intrare la mină acolo că am știut că închide, să pui

scolo, erau erau câteva sute de care o murit acolo, ști să-i treci cu data de naștere no că este statistică, este. Că M vreo șapte sute și ceva, din care o lucrat la mină și care-s morți, no. Chiar l-am întrebat odată că are o statistică cu, amu Ș el are statistică de CAR, ști că nu mai are clienți când moare câte unu. Flori de mină au fost frumoase deci, Baia Sprie cred că o fost printre cele mai grozave din tăt bazinul, o mai ieșit una alta și pe la Cavnic, o mai ieșit una alta și pe la Turț, ametisturi da la Baia Sprie o ieșit de toate. Am prins un graiț vai doamne feri o fost sub ape la 15 cred între 15 și 16, o fost apă no ce s-o văzut deasupra când o pușcat erau mai rupte dar erau de acele de doamne feri,

I: Graițul de la vest de Puțul Orb Unu, ăla cât panoul de înalt.

R: Și l-am băgat pe unu A. din Hărnițești, n-am știut veci, l-am prins de picioare și l-am băgat în apă măi, și el de pe părete numai din pipăite și scotea afară, am scos niște... este un vultur care-i la Sorbona dacă te uiți acolo, cred că-i asigurat pe în jur de 100.000 de euro. Asta este ce să faci. Da ce bucuroși am fost. No, o fost. Norocu meu că am mai oprit din ele pe acolo poate dar fiica mea și așa nu le apreciază, nevastă-mea nici atâta,

I: Ok. Ne apropiem de sfârșit. Ce a însemnat pentru dumneavoastră domnu C. să lucrați în minierit?

R: În primul rând o stabilitate materială mi-o fost, deci asta o fost primul lucru, în primul rând că nu câștiga atuncea lumea cât se câștiga, atunci într-adevăr o fost lucrări speciale, noi am fost pe special, nu parlamentar și șoferii parlamentarilor și ... noi am fost speciali într-adevăr că nu prea mult, ăsta-i filmul. Că am eu 66 de ani ăsta-i foarte bine da ideea este că pe la 60, păi te-ai uitat și tu când ai fost acuma care o lucrat pe la aeraj, care n-o fost în mină mai trăiai, o mai duceau, care nu îs cam duși no. Dacă ditamai Leșu care era cât ursu și muntele, no și tăt, îi afectează într-un fel și alti îi afectează și tăt, că de la plămâni nu are capacitatea, ca și la ATI acuma, nu are capacitatea plămânul, forțează inima, forțează inima plus faptul că gazele alea toxice și-o făcut rău și la ficat și la pancreas plus că minerii mai trăgeau câte un ștoi că poate și asta îi ajuta, nu putea s-o ducă nici mult, din două trei pahare erau,

I: Ce sentimente vă încearcă acuma când rememorați vremurile trecute.

R: Ce să mă încerce, eu acasă nu am dus niciodată chestiile astea din minierit, alea triste nu am, nu le-am dus veci, nici nu le-am povestit la nevastă-mea, numai și asta se făcea albă când apărea în ușă mașina de servicii ști să, că mie mi-o tras telefon, când am ajuns șef de sector mie mi-o tras telefon de la Maramureșu, nu avea nimeni telefon pe scară. De la șef de sector în sus se ascultau ști. Așa o fost, no îmi dădeai telefon și primeai telefoane și venea mașina de servicii și începea procuratură, minuni. Când o murit B. ăsta care și-am povestit că o căzut coptura pe el ști, merem la procuratură aveam pe P, Dumnezeu să-l ierte ni-o fost adjunct și celălalt adjunct nu știu care-i nu cred că Ț., poate că Ț. nu știu da în orice caz Ț era șef de schimb, era Ț., el o fost maistru și no și eu. Și ne-am dus la procuratura acolo ști acolo era o domnișoară tânără, frumușică așa drăguță, no zic prima întrebare „de ce l-ați omorât” mă era să cad jos mă, până am realizat faza

că, dar exact așa m-o întrebat „de ce l-ați omorât”, odată ne-o căzut falca și după aceea mi-o venit înapoi, mi-o venit mânie și apoi doamnă scumpă doamna procuror apoi „dumneata crezi că eu mă duc acolo să omor oameni” poți să omori mâine, ăla un fir îți atârnă viața, când am intrat înăuntru nu ști ce se întâmplă, poți să te împiedici pe galerie, dai cu capu într-o șină și ai perit la dracu. Ai atâta de , no și i-am spus mai multe cele , că am potolit-o, o întrebat, nici nu am intrat bine. No amu trebuia să ancheteze da nu știu ce o avut ea prin cap atuncea da așa o fost. Ce zice, mă duc eu înăuntru să omor oameni, aii.

I: Specialist în minerit, domnule C., credeți că se va redeschide mineritul?

R: Veci, eventual dacă, ... or mai veni tăt felul de firme de astea ca și Samaxul, o ținut-o pe a lui Bălănescu mult timp pe acolo să, cartografiază băieții pe aicea tot ce trebuie și la o adică da la suprafață cum o venit și la Baia Sprie ști, rade dealul ăla al minei dar bineînțeles că distruge orașul și ecologic o să fie catastrofă, eventual într-un an de de zile ți-l exploatează tăt, că acolo ar fi, aur și argint ar fi. Și ar fi rentabil, ar fi dealul crucii amu la Săsar, ar fi și aia da Nu cine vine vine pentru profit și bineînțeles că dacă se mențineau capacitățile de producție, Cavnicul cu Roata, Baia Sprie cu puțul 5, Săsarul cu Dealul Crucii, îs niște locuri care îs rentabile sută mie, pentru faptul că o crescut prețul la cupru de vreo 5 ori, aur și argint nici nu mai spun, că aurul nu știu la cât îi, fantastic față de când am ieșit eu în pensie. Amu ar fi rentabil să fie menținut un 200 de oameni că ...

I: Da o infrastructură.

R: Și Baia Sprie o avut ultima oară când am ieșit eu o avu vreo 700 din care 250 intrau în mină. Eu i-am spus odată nu știu la care de pe la Centrală în ședință că nu suntem rentabili „domnule director eu mâine vă fac rentabili și ridic și salariile aci la mineri” „ a măi Petrică cum vorbești așa”, „așa vorbesc eu vă spun că și așa mă duc în pensie, da mâine îl fac rentabil, scot pe tăți din birouri, că ști când am preluat Herja, tăt, tătă TESA o adus-o la noi acolo, păi erau în birouri mai mulți decât intrau în mină, păi futui soarele, domnule asta nu mere așa”, îi scoteam, îi făceam rentabili, țineam un topograf, un geolog și un normator pe, calculator că o făcut calculatoare, ști când o băgat calculatoare la sectoare și o mai băgat una care să steie la calculator, da păi S. spunea, chestiile astea îs ni, s-o gândit prost dar nu puteai nici să la Săsar să te atingi, nici la ăsta că una era fiica, una era nevasta, una cumnata, de te atingeai de una

I: Țipau zece.

R: Vine unu și-ți dădea după cap, nu tăți, lui P. de la sindicat o fost acolo, no lasă-mă în pace, și lipsă de profesionalism, amu să spun și școala asta de ingineri din Baia Mare o fost o catastrofă, astea i-o făcut ingineri pe G., pe Ț., pă Ș., pentru aia s-o înființat cred că, o scoală de tătă minunea, scoală, exact cum spune, Școală de Ingeri Minerii, nu poți să faci așa ceva și să vi tu ditamai inginer G. să zici „o zis tătica că sunt niște copturi aicea să mă feresc de ele”, „unde-s”, no. L-o ținut 6 luni la Remin și l-o trimis la noi inginer șef și ce meserie să faci cu ăștis. Cu B.,

doamne ferește. Păi da mă, pe mine nu m-o schimbat nimeni de acolo, pă ăștia-i schimba la 6 luni, am avut 13 directori după revoluție.

I: Blaga.

R: No păi no. C., stătea în birou că o ieșit flori stătea și schimbul doi, da dacă-l duceai în mină îl pierdeai, o fost M. de îl duceai prin mină îl pierdeai. Dacă nu mergea cu cineva, asta este, bine că s-o îs sănătos aicea, oricum eu tot C. îs aieștia tăt i-s, nu dă nimeni pe ei doi bani.

I: Am ajuns la sfârșitul interviului nostru domnule C.

R: Zi orice.

I: Ce credeți că ar mai fi de adăugat? Multe așa.

R: Ar fi un pic de mângâiere pentru foști mineri care acuma-s bolnavi, nu știu ce ar trebui făcut pentru ei, o asociație din asta care să-i mai ajute să, nu știu ce, așa ceva. Pentru văduvele cele care, îs multe și în Baia Sprie, pe tăt locu îs Ilba, Nistru, Baia Sprie, Cavnic, Băiuț, pe tăt locul.

I: Deci comunitatea n-a făcut mai nimic pentru...

R: Nu, nimic, așa că se mai duc de 1 noiembrie la morții lor și mai pomenesc pe acolo și mai dau slujbă după ei, dar ar trebui un pic altcumva, chestiile astea să simtă că o murit bărbatul meu acolo da ia mă că lumea își aduce aminte de el, dar o murit, Dumnezeu să-l ierte, gata altă Chestiile astea mă deranjează, vezi că și la întâlniri cu pensionari ce discutăm, se citește lista cu morții care o murit anul trecut, no noi mai ținem unu de altul, când moare unu mai merem, și aieștia, ști că dacă îmbătrânești mult și no că-i o generație, asta-i o generație care când se duce, generația acre vine habar n-o să aibă ce o fost aicea, o să aibă o, bă da aici o fost mineritul, o fost aur, argint, atâta rămân, și ce faceți voi faceți o chestie faină, sincer, no eu pentru aia am și venit, numai că am avut necazuri și cu picioru și că am fost și pe acasă, și tu. Ideea este că ar trebui mai la sentiment un pic, să cauți și ... să se simtă bine și baci Gheorghe care amu stă pe prispă și chehăie pe acolo că mâine poimâine o lipește și zice ni mă că o venit, ni mă, no ia mă, no. Îi o chestie că și-o distrus viața în ășta și orașul ășta s-o ridicat pe spetele lor.

I: Așa-i. Vă mulțumim încă o dată pentru că ași participat la proiectul nostru cultural și vă dorim multă sănătate. Mulțumim.

R: Da și la voi că ăla-i important acuma, sănătate...